

Kunnskapsløft for havet

Utgiftsforslag:	Kapittel og post:	Budsjettvirkning:
Styrk Havforskningsinstituttet	Kap. 923, post 01	+ 250 mill. kr
Styrk Mareano	Kap. 1410, post 23	+ 50 mill. kr
Naturkartlegging av aktuelle havvindområder	Kap. 1850, post 50	+ 93 mill. kr

Verbalforslag:
Følgende arbeidsområder gis prioritet: <ul style="list-style-type: none">- Kunnskapsløft om naturen i dyphavet- Utvikle flerbestandsmodeller for både kommersielle og ikke-kommersielle arter i norske farvann- Kartlegge viktige karbonlagre i sedimenter i alle norske farvann- Kunnskapsløft om karbonlagring på havbunnen- Kunnskapsløft om marin støy og konsekvensene av denne
Det gjøres en utredning av karbonavtrykket til ulike fiskemetoder, inkludert klimaeffekten av oppvirvling av lagret karbon i sedimenter, i norske farvann.
Det gjøres en utredning av tiltak for å redusere negativ påvirkning på dyreliv og leveområder fra menneskeskapt støy.
Kartlegging av norske havområder økes, for å skaffe mer kunnskap om biodiversitet og økosystemprosesser i dyphavet.
Ingen statlige midler går til kommersielle aktører som ønsker å drive med mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel.

Stadig flere næringsinteresser benytter havarealer og utnytter flere arter kommersielt i norske farvann. Samtidig trues havet av klimaendringer, forurensning og ødeleggelse av leveområder. Dette vil påvirke de marine artene og deres leveområder og livsgrunnlag. Naturkartlegging og kunnskap trengs for å kunne ivareta disse, utvikle bærekraftige havbaserte næringer, samt oppnå målet om å produsere 30GW fra havvind i 2040.

Det er behov for et kunnskapsløft for havet

Havforskningsinstituttet (HI) får stadig nye arbeidsoppgaver; kunnskapsinnhenting og rådgiving for nye kommersielle arter, utvikling av flerbestandsmodeller, mer forståelse av karbonlagring langs kyst og i hav, og rådgiving om økt næringslivsaktivitet langs kysten og i havet, inkludert i dyphavet. Samtidig skal tidligere oppgaver og kunnskap opprettholdes.

Dagens fiskeriforvaltning preges av at [fiskeriene forvaltes som enkeltarter og enkeltbestander](#), og ikke med bakgrunn i kunnskap om samspillet mellom arter, og arter og deres leveområder. Kunnskap om hvordan artene i havet påvirker hverandre, og hvordan artene påvirkes og påvirkes av sine leveområder er avgjørende for å kunne si hvordan ulike menneskelige aktiviteter også påvirker enkeltarter og hele økosystemer. Derfor ber vi om en satsing som samsvarer med de utfordringer og det etterslep som finnes på bestandsforskning, både for kommersielle og ikke-kommersielle arter i norske farvann.

Det er i tillegg stort behov for å øke kunnskapen om karbonlagre i norske havområder, slik også Klimautvalget 2050 anbefaler. Det er også behov for å øke kunnskap om hvordan ulike fiskemetoder kan påvirke karbonlager på havbunnen gjennom for eksempel oppvirvling [av sedimenter på bunnen](#). Kunnskapsmangelen om livet i vannsøylen i områder med dyphav er sterkt begrenset og trenger et betydelig kunnskapsløft.

Til slutt er det et stort behov for å øke kunnskapen om marin støy og hvilken påvirkning denne har på dyreliv og leveområder, samt vurdering av avbøtende tiltak.

Kartlegging av naturtyper, økosystemer og arter i norske kyst- og fjordområder er en forutsetning for en kunnskapsbasert kystsoneforvaltning. Kartleggingsprogrammet Mareano har resultert i en betydelig kunnskapsbank og en omfattende karttjeneste for havbunnen i norske havområder, noe som er grunnleggende dersom Norge skal ha en havforvaltning som både beskytter viktige naturverdier så vel som har langsiktig verdiskapning.

Med de økonomiske midlene som er gitt til Mareano de siste årene, er ikke programmet i stand til å kunne bistå tilstrekkelig i kartlegging av dyreliv og leveområder på havbunnen i dyphavet, noe som ville vært et viktig og sentralt bidrag i å fremskaffe kunnskap om norske havområder der kunnskapshullene er spesielt store. WWF ber derfor om at Mareano-programmet styrkes med 50 millioner kroner slik at det viktige kartleggingsprogrammet kan bistå med viktig kunnskapsinnhenting om dyreliv og leveområder på havbunnen i dyphavet.

Naturkartlegging for å kunne møte norske havvindmål

Havvind er Norges største industrisatsning siden olje- og gassindustrien startet. Samtidig er naturkartlegging som muliggjør valg av plassering av havvind en forutsetning for å kunne oppfylle Stortingets vedtak om at «utbygging og drift skal gjøres på en måte som sikrer svært lav eller positiv samlet naturpåvirkning over tid», om «grundig kartlegging for alle deler av havmiljøet i områder som er, og kan bli, aktuelle for norsk havvind» og at «relevant kunnskap legges til grunn og skal benyttes ved utlysning av områder samt for natur- og miljøkrav til utbygging og drift». (Vedtak 737 og 740 fra 10. juni 2022)

1. juni 2023 ble det også enighet på Stortinget om å «legge fram en helhetlig plan for naturkartlegging for de områder som blir aktuelle for norsk havvindutbygging i forbindelse med statsbudsjettet for 2024». Grundig kartlegging av områder tar minst tre år. Samtidig er nåværende kapasitet hos norske institusjoner som kan gjennomføre dette begrenset, og for å kunne oppfylle Stortingets vedtak må de derfor ha en langsiktig plan for finansiering, som gjør at de kan investere i å bygge kapasitet og leie utstyr/skip til formålet.

Regjeringen har som målsetning å produsere 30 GWh fra havvind i 2040. For å kunne nå denne målsetningen og samtidig opprettholde god sameksistens med natur og andre næringer kreves en systematikk der naturkartlegging gjøres i riktig rekkefølge, og en plan for hvor mange naturområder som skal kartlegges hvert år. Jo mer travelt det blir med å få fart på konsesjonsprosessene for å nå målet, jo viktigere vil det bli at god naturkartlegging er på plass og godt systematisert.

NVE har definert 20 nye områder som aktuelle kandidater for havvindutbygging, og i høringsnotatet om det strategiske konsekvensutredningsprogrammet for dem har de pekt på omfattende kunnskapsmangler for hvert område. For å kunne gjøre riktige valg bør undersøkelsen av disse starte umiddelbart. Naturkartlegging i områder som viser seg å inneholde altfor verdifull eller sårbar natur til å bygge ut havvind vil heller ikke være bortkastet, siden disse er kandidater for marine verneområder som skal opprettes ifølge FNs naturavtale, og funnene er viktig informasjon for å utvikle forforvaltningsplanene for norske hav, der presset fra forskjellig næringsvirksomhet øker.

[Medlemmene i OEDs sameksistensgruppe](#), (Offshore Norge, Fornybar Norge, Fiskarlaget, Fiskebåt, Havforskningsinstituttet, DNV og WWF) har spilt inn at behovet for midler til naturkartlegging av aktuelle havvindområder - som står i proporsjon til kapasiteten - er minst 246 millioner kr i statsbudsjettet i 2024, og at dette må være del av en finansieringsplan som løper minst fem år for å kunne bygge kapasiteten som trengs. I budsjettet for 2024 ble imidlertid kun 153 millioner avsatt til formålet. For ikke å forsinke utbyggingen av havvind bør disse kompletteres med resterende 93 millioner i 2024, så vi ikke taper verdifull tid til å komme i gang med havvindutbyggingen.